

BALLADA POLSKA

Opracował

CZESŁAW ZGORZELSKI

przy współudziale Ireneusza Opackiego

WROCŁAW — WARSZAWA — KRAKÓW

ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLINSKICH — WYDAWNICTWO

T R E Ś C

WSTĘP. Napisał Czesław Zgorzelski . . .	III
Bibliografia	LXXXII

B A L L A D Y

I. DUMA — POPRZEDNICZKA BALLADY

Julian Ursyn Niemcewicz	
Duma o Żółkiewskim (1786)	3
Alondzo i Helena. Duma naśladowana z angielskiego (1802)	7
Duma o kniaziu Michale Glińskim (1803)	12
Zima. Duma naśladowana z angielskiego (1803)	18
Józef Lipiński	
Duma o Sokorze [z powieści <i>Halina i Firlej</i>] (1804)	19
Cyprian Godebski	
Czarna, księżna czarniechowska. Starożytny rosyjski romans (1804)	23
Alojzy Orzechowski	
Duma o Stanisławie Potockim, kasztelanu krakowskim, i o innych Polakach w bitwie pod Wiedniem roku 1683 poległych (1805)	26
Anna Mostowska	
Duma [z powieści <i>Astolda</i>] (1807)	36
Wincenty Reklewski	
Halina (1811)	41

Dominik Lisiecki	
Oddalenie się bez powrotu (1820)	43
Leon Potocki	
Artur i Minwana. Duma (1818)	44
Adolf Januskiewicz	
Duma. Meliton i Ewelina (1821)	47
Bruno Kiciński	
Ludmiła w Ojcowie. Duma. Wiersz miarowy (1818)	50
Franciszek Wężyk	
Duma o Wandzie (1820)	53
Aleksander Fredro	
Alfred. Duma (przed 1821)	58
Walka (przed 1821)	61
Julian Ursyn Niemcewicz	
Sen Marysi. Duma (1820)	63
Okropna puszczę. Bajka z ruskiego (1820)	66
Krystyn Lach Szyrma	
Jaś i Zosia (1818)	68
Kazimierz Brodziński	
Oldyna. Duma galicyjska (1819)	72
Tomasz Zan	
[Ballada o Bekieszu] (1818)	78
Cyganka. Ballada (1819)	83

II. BALLADA ROMANTYCZNA

1. Ballada pierwszego okresu romantyzmu (1820—1832)

Adam Mickiewicz	
Romantyczność (1821)	90
Świtez. Ballada. Do Michała Wereszczaki (1820)	94
Świtezianka. Ballada (1821)	102
Pani Twardowska. Ballada (1820)	109
Lilije. Ballada. Z pieśni gminnej (1820)	115

	Str.
Józef Bohdan Zaleski	
Lubor. Ballada z powieści ludu (1822)	128
Ukaranie. Dumka ukraińska (1824)	131
Józef Korzeniowski	
Świąteczko. Ballada (1821?)	134
Stefan Witwicki	
Ksenor i Zelina. Ballada (1822)	139
Rycerz i paż (1824)	146
Antoni Edward Odyniec	
Lunatyk (1824)	152
Jan Kazimierz Ordyniec	
Trzy krzyże pod Brykowem. Ballada (1826)	156
Adam Mickiewicz	
Czaty. Ballada ukraińska (1827)	166
Trzech Budrysów. Ballada litewska (1827)	169
Ballada [z <i>Konrada Wallenroda</i>]. Alpuhara (1826—1827)	172
Ucieczka. Ballada (1830—1831)	176
Antoni Edward Odyniec	
Branka Litwina. Ballada (1828)	183
Wesele. Ballada (1828)	187
Aleksander Grott Spasowski	
Pancerny. Ballada z podań białoruskich (1828)	193
Ignacy Kułakowski	
Rusalki. Z podania gminnego (1829)	193
Aleksander Chodźko	
Maliny. Ballada na notę: „Hej, tam na górze...” etc. (przed 1829)	202
Nieznamy. Ballada (1829)	207
Stefan Witwicki	
Samson (1830)	209
Aleksander Fredro	
Mogiła na rozdrożu (1828)	213

	Str.
Józef Bohdan Zaleski	
Trzeci szturm do Stawiszcz. Śpiew historyczny (1829)	215
Stefan Garczyński	
Przestroga. Ballada (przed 1831)	225
Józef Kalasanty Pajgert	
Pogoń (1831)	228
Juliusz Słowacki	
Powieść kozacka [ze <i>Żmii</i>]. Rusalka (1831)	231
[Ballada z dramatu <i>Maria Stuart</i>] (1830)	239
2. Ballada drugiego okresu romantyzmu (1830—1863)	
Rajnold Suchodolski	
Czarnobrewa. Ballada (1830)	241
Ludwik Jabłonowski	
Dziewcze polskie (1830)	242
Wincenty Pol	
[Na Podolu, pod Kamieńcem...] (1833)	245
Adam Mickiewicz	
Nocleg (1832)	247
Juliusz Słowacki	
Duma o Wacławie Rzewuskim (1832)	251
Konstanty Gaszyński	
Gość Czeceńca. Ballada (1833)	258
Widzenie carskie (1834)	262
Stanisław Koźmian	
Ucieczka. Opowiadanie z przygody Mateusza Wilczewskiego (1834)	264
Adam Gorczyński (Jadam z Zatora)	
Pani matka. Powiastka (1835)	269
Gustaw Ehrenberg	
Szubienica Zawiszy (1835—1836)	272

	Str.
Aleksander Dunin Borkowski	
Królowa toni (1834)	274
August Bielowski	
Sawa (1834)	277
Uciezka trzech braci z Azowa. Duma ze zbioru pieśni gminnych małopolskich Maksymowicza (1837)	282
Dobosz (1838)	285
Rusalka (1838)	290
Zaprzędana (1838)	292
Lucjan Siemieński	
Zaprzędana (1835)	296
Branka tatarska (1835)	299
Napierski (1838)	301
Książ Dymitr Wiśniowiecki (1838)	304
Wiktoryn Zieliński	
Oczekiwanie (1836)	308
Adam M. Pieńkiewicz	
Balladka ludu ukraińskiego (1838)	310
Karol Antoniewicz	
Roman. Powieść huculska (1839)	312
Franciszek Morawski	
Giermek. Śpiew historyczny. Rzecz wzięta z Nie- sieckiego (1837)	318
Chłop i diabeł. Powiastka gminna znad Warty (1838)	324
Gustaw Zieliński	
Rozbójnik kalabryjski (1835)	326
Tadeusz Łada Zabłocki	
Laszka. Ballada (1835)	329
Lezginka na nutę tańcu lezgińskiego (1839)	333
Aleksander Tyszyński	
Lija. Ballada żydowska (1835)	336
Józef Ignacy Kraszewski	
Pieśń Molni [z dramatu <i>Halszka</i>] (1835)	338

	Str.
Branka (1838)	341
Jan Nepomucen Jaśkowski	
Ballada, jakich wiele (1838)	343
Aleksander Groza	
Skargi Tatar. Pieśń (1838)	349
Jasyr batowski. Duma historyczna (1839)	352
Dominik Magnuszewski	
Rezeda (1840)	360
Józef Dunin Borkowski	
Turczyk. Dumka (1841)	364
Ludwik Kamiński	
Rzeka Lepietnica. Powiastka gminna górali z Opa- towszczyzny (1841)	366
Jan Barszczewski	
Rybak. Ballada (1842)	371
Marcin Ossoryja [Ciepliński]	
Tonący. Ballada ukraińska (1844)	375
Ryszard Wincenty Berwiński	
Tajemnica. Romans. Na pamiątkę (1841)	379
Władysław Strzelnicki	
Królowa balu (przed 1846)	381
Karol Baliński	
Palma przeklęta. Legenda arabska (1845)	384
Kornel Malczewski	
Zemsta Araba (1842)	389
Julia Wojkowska	
Piosenka chłopska (1842)	393
Teofil Lenartowicz	
Tęsknota (1843)	397
Seweryn Filleborn	
Powrót (1841)	399
Pogoń (1847)	401

	Str.
Roman Zmorski	
Dziwy. Improwizacja (1841)	404
[Spiew pierwszej Topielicy z <i>Lesława</i>] (1843)	406
Pieśń gminna [z <i>Lesława</i>] (1847)	409
Włodzimierz Wolski	
Topielec. Ballada (1847)	411
Nad Wisły wodami. Ballada (1851)	413
Antoni Czajkowski	
Karzeł Wielki (1845)	415
Starosta Wilczek. Zdarzenie prawdziwe (1845)	418
Edmund Chojecki	
Pokuta Szafranca. Legenda (1846)	422
Juliusz Słowacki	
[Sowiński w okopach Woli] (około 1845)	429
Kornel Ujejski	
Hagar na puszczy (1845)	433
Rebeka (1852)	436
Czarny szal. Na temat Puszkina (1848)	439
Anty-Leonora (1849)	443
Władysław Syrokomla	
Pocztylion. Gawęda gminna (1844)	453
Hetman polny. Gawęda starożołnierska (1851)	457
Korale. Dumka kozacka (1855)	459
Kruk. Piosnka litewska (1855)	461
Tomasz Olizarowski	
Juhaska. Ballada (1852)	463
Karol Brzozowski	
Lirnik. Z powieści gminnej litewskiej (1852)	465
Kazimierz Kaszewski	
Chrześcijanin. Legenda (1854)	470
Jan C. Zacharyasiewicz	
Rybak (1855)	473

	Str.
Mieczysław Romanowski	
Jeniec (1858)	474
Śmierć Levitoux (1860)	476
Felicjan Faleński	
Topielica (1856)	478
Król Bolesław (1856)	480
Kwiat jaśminu (1856)	481
Duma o Samuelu Koreckim (1862)	483
Józef Szujski	
O pierścieniu królownej. Tradycja nadwiślańska (1861)	487
III. BALLADY W OKRESIE POROMANTYCZNYM	
1. Ballady w okresie tendencji pozytywistycznych	
Teofil Lenartowicz	
Historia o pani, co pańa zabiła, ofiarowana K. Wł. Wójcickiemu (1869)	492
Włodzimierz Wolski	
Mleczna siostra (1868)	502
Jan Nepomucen Jaśkowski	
Pod wrotami (1876)	507
Michał Bałucki	
Zaślubiny. Podług pieśni gminnej (1861)	508
Ślub. Ballada studencka (1862)	510
Adam Asnyk	
Czary (1870)	514
Król Juba (1876)	517
Władysław Szanser (Ordon)	
Z tematu ludowego (1869)	521
Aleksander Michaux (Miron)	
Ballada. Obrazek nieflamandzki (1884)	524

	Str.
Maria Konopnicka	
Latawica (1884)	527
2. Ballady w okresie tendencji młodopolskich	
Kazimierz Przerwa Tetmajer	
Ballada o pannie młodej (1891)	530
Ballada o Renie (1891)	532
Czesław Jankowski	
Zona wojewody (1892)	535
Zacny król (1892)	541
Andrzej Niemojewski	
Żmija (1895)	541
Walcownia (1895)	545
Maria Konopnicka	
Prześliczna Maud (1896)	546
Pocałunek Roberta Emmeta (1908)	549
Józef Jankowski	
Trubadur (1897)	551
Ballada [z jednoaktówki <i>Strachy</i>] (1897)	553
Zygmunt Sarnecki	
Ballada [z baśni dramatycznej <i>Szklana Góra</i>] (1897)	557
Wacław Rolicz-Lieder	
Obłąkana (1898)	558
Zaręczyny opryszka (1898)	561
Kazimierz Gliński	
Kniaziowa (1901)	563
Bartek (1901)	566
Józef Stanisław Wierzbicki	
Pieśń o wdzięcznej Galeocie (1901)	568
Straszny rybak (1901)	571
Stanisław Wyspiański	
Ballada [z rapsodu <i>Bolesław Śmiały</i>] (1900)	578

	Str.
Ballada 1. [z tragedii <i>Legnda II</i>] (1904)	581
Ballada 3. [z tragedii <i>Legnda II</i>] (1904)	583
Lucjan Rydel	
Bajka o Kasi i królewiczu (1904)	585
Maria Wolska	
O Doli królownie. Ballada (1903)	590
Koniec ballady (1929)	594
Bronisława Ostrowska	
Baśń o trzech siostrach (1903)	597
Cud-królowna (1901)	601
Kazimierz Przerwa Tetmajer	
Ballada o Cyganie (1910)	603
Ballada o Janosiku i Szalamonównie Jadwidze (1905)	605
Ballada [z dramatu <i>Zawisza Czarny</i>] (1905)	614
Jan Kasprówicz	
Pieśń o pani, co zabiła pana. Z motywów ludowych (1908)	616
Pieśń o burmistrzance. Z motywów ludowych (1908)	621
Ballada o słończniku (1908)	631
Leopold Staff	
O tęskniącej królownie (1905)	635
Królestwo (1908)	637
Ballada o darowanym sercu (1908)	640
Ballada o róży nieznanej (1914)	643
Ballada o złotych kulach (1914)	646
Wacław Wolski	
Ballada o witeziu (1912)	650
Władysław Orkan	
[Ballada o Wojwodzie z powieści <i>Drzewiej</i>] (1912)	652
Czesław Ciepliński	
Trujące kwiaty (1912)	654
Wacław Denhoff Czarnocki	
Śmierć kniaziowny (1916)	656

	Str.
Edward Leszczyński	
Turniej śpiewaków (1916)	657
Romanza (przed 1921)	665
3. Ballady Bolesława Leśmiana	
Bolesław Leśmian	
Gad (1920)	668
Róże (1920)	669
Ballada dziadowska (1920)	673
Mak (1920)	675
Piła (1920)	677
Strój (1920)	679
Ballada bezludna (1920)	682
Żołnierz (1920)	684
Dwoje ludzińków (1920)	686
Panna Anna (1936)	688

IV. BALLADY W OKRESIE MIĘDZYWOJENNEGO DWUDZIESTOLECIA

Julian Tuwim	
Ballada o śmierci Izaka Kona (1915)	691
Piotr Piłksin. Poemat sentymentalny (1914)	694
Kazimierz Wierzyński	
Czarny hrabia (1921)	700
Feliks Przysiecki	
Ballada (1921)	702
Czarny brylant. Ballada (1921)	704
Karol Husarski	
Ballada zbójnicka (1922)	708
Ballada o organiście (1922)	710
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska	
O kacie Październiku (1922)	713

	Str.
Edward Słoński	
O tym, jak się spowiadał Hołoda (1922)	716
Julian Ejsmond	
Romanca o miłości (1922)	722
Emil Zegadłowicz	
Ballada o czwartym powsinodze beskidzkim, świąt- karzu, o Bogu prawdziwym i Chrystusie frasobli- wym rzeźbiarzu świętego Wowra (1923)	726
O pierścionku odnalezionym (1923)	735
O wodniku i nieoczywistej (1923)	736
Edward Kozikowski	
Ballada o świątkarzu (1929)	737
Ballada o młynie (1925)	740
Jan Nepomucen Miller	
Ballada flisacka o Jasiu, co zdobywał Kraków (1924)	742
Jan Zahradnik	
Ballada o błękitnej róży (1921)	745
Pielgrzym (1925)	751
Ballada o dziwnym Bogu (1924)	753
Jan Kasprowicz	
Opowieść o mgłach (1926)	755
Cyganie. Legenda złodziejska (1926)	757
W bardyjowskim dworze (1926)	761
Stanisław Ryszard Stände	
Ballada o nieznanym żołnierzu (1925)	763
Kazimiera Hlakowiczówna	
Batikowa ballada (1926)	767
Łowy króla Władysława (1934)	773
Legenda (1934)	776
O Hani, co się zabiła (1934)	777
Naręczona zbrodniarza (1934)	779
Ludowa ballada o Waldemarasie (1936)	781
Ballada o pierwszej żonie (1936)	783

Stanisław Baliński

- Śława, miłość, morza dalekie... Ballada o piasko-
rzeźbach Takht-e-Bostanu (1928) 784
Ballada o róży (przed 1939) 787

Tadeusz Łopalewski

- Ballada (1928) 789

Konstanty Ildefons Gałczyński

- Romanca o trzech siostrach emigrantkach (1928) 790
Ballada staroniemiecka (1930) 794
Lilie albo kwiatki prohibicyjne, ballada ostrzega-
jąca (1930) 797

Jadwiga Gamska-Lempicka

- O murarzu, co chodził po śmierci (1934) 799

Stanisław Ryszard Dobrowolski

- Jednemu, co wzgardził balladą (przed 1939) 806
Ballada staroskandynawska (przed 1939) 807

Lucjan Szenwald

- Ballada o trzech rzezimieszkach (1937) 809

Jan Brzechwa

- Ballada o pannie (1935) 813

Edward Szymański

- Ballada hiszpańska (1936) 814

Władysław Broniewski

- Żołnierz polski (1939) 818

Alfabetyczny spis autorów

- 820

